מכון טכנולוגי חולון
Holon Institute of Technology

שם המרצה: ארז מולאי
מספר הקורס: 39068
שם הקורס: חשיבה עיצובית כמנוף לחדשנות חברתית: אזרחים מבוגרים והמרחב המשותף
שם הקורס באנגלית: Design Thinking for Social Innovation: Elderly Citizens & the Common Space
בשיתוף היחידה 'לאזרחים ותיקים', מחלקת הרווחה בעיריית חולון.
ד"ר רינת בן נון - מתכללת תחום אזרחים ותיקים

אופן הוראה: סטודיו
שעות שבועיות: 4
נקודות זכות:
דרישות קדם: אין

רקע
מגמת התארכות החיים לצד עליה דרמטית במספר ילדי דור הבייבי בום שיוצאים לפנסיה מציבים אתגרים חברתיים ותרבותיים לחברה בכלל ולאדם הוותיק בעצמו. יותר ויותר אנשים מבוגרים נמצאים במקומות ציבוריים או ספונים בביתם. בתי ספר לעיצוב וטכנולוגיה בכל העולם, ממנצ'סטר באנגליה ועד הונג קונג לוקחים על עצמם את המשימה העתידנית של הכלת הזקנים לצד פיתוח מענים ייחודים.
איך טכנולוגיה ועיצוב יכולים לשפר ולפתח את נקודות המגע בין הזקן לחברה באופן ששני הצדדים ירוויחו חוויות חדשות וטובות יותר אחד מהשני? איך אנחנו יכולים לשנות את האסטרטגיות הנוכחיות שלנו כלפי הזדקנות, ולהפוך את אתגרי הפוטנציאל שלה להזדמנויות להעצמה ושיפור חייהם של הזקנים הסובבים אותנו ובכך לשפר את כלל החברה?
הנגשת המרחב העירוני לאוכלוסיה המבוגרת למעשה מנגישה מרחב זה לכלל האוכלוסייה- ילדים, בני נוער,אנשים עם עגלת תינוק ובעלי מוגבלויות.
<u>ראיית הצרכים דרך העניים של האזרח המבוגר באה ליצור חברה מוסרית בעלת רגישות מפותחת לכלל הצרכים של הקבוצות בחברה.</u>

תיאור הקורס
במסגרת הקורס הסטודנטים יכירו אוכלוסיה זו וילמדו את הצרכים הייחודיים לה דרך היכרות אישית ויצירת דיאלוג מפרה איתה.
הסטודנטים ידרשו לאחר ניתוח יכולות,צרכים ומגבלות העומדים בפני אוכלוסיית המבוגרים, להציע פתרונות שיסיעו למבוגרים להתנהל בצורה בטוחה יותר במרחב העירוני.

הקורס יתנהל חלקו בעבודה משותפת והרצאות פרונטאליות ובחלקו ידרשו הסטודנטים לעבוד האזרחים המבוגרים על מנת להגיע לתוצאות אשר יוכלו לשרת בצורה מקסימאלית את צרכיהם.

מסקנות המחקר וההמלצות שיוצעו ע"י הסטודנטים במהלך הקורס, יגובשו למסמך מסכם משותף שיונח על שולחנם של מקבלי ההחלטות ובעלי המקצוע העוסקים בתכנון המרחב העירוני.

מטרת הקורס:
- הרחבת המודעות לסוגיות חברתיות סוציאליות ורכישת כלים להסתכלות חברתית ביקורתית.
- בחינת תפקידו של המעצב במערכת קבלת החלטות בתהליך פיתוח מול קבוצה אזרחית לא מאורגנת תוך התייחסות לצרכים והאילוצים הייחודיים לה.
- הבנת היכולת להוביל שינוי המשפיע על איכות חייו של הצד השני מולו פועלים.
- גיבוש מסמך מסכם משותף לדרכים והמלצות לשיפור המרחב העירוני.

גולומב 52, ת.ד 305, חולון 5810201
טלפקס: 03-5026816
52 Golomb St., Holon 5810201 Israel
www.hit.ac.il Tel/Fax: 972-3-502-6816
הפקולטה לעיצוב
Faculty of Design

תכנים:
הסטודיו ילווה במטלות אישיות ובקבוצות עבודה.
התהליך ינותב בהתאם לתפיסה האישית של כל אחד, תוך שימת דגש על חופש פעולה מחשבתי ויצירתי ופיתוח שפה אישית,עצמאית.
הדיון הקבוצתי יאפשר לנהל דיאלוג, בקרה והתבוננות על תהליך הפיתוח והביצוע.

פירוט שיטת ההוראה:
- הרצאות הניתנות ע"י המנחה
- עבודה על התרגילים בכיתה
- עבודה על התרגילים בבית
- סיורים במרחב העירוני.
- מפגש אישי עם האוכלוסייה המבוגרת.
- מרצים אורחים
- הנחייה וביקורת אישית
- הנחייה, דיון וביקורת קבוצתית

פירוט מפגשים –
מפגש 1. פרזנטציה של הקורס, סקירה כללית של אוכלוסיית המבוגרים, הצגת מיזמים המשלבים תהליכי עיצוב ככלי לשינוי חברתי.
מפגש 2. הרצאת אורח- דר' רינת בן נון, מתכללת תחום אזרחים ותיקים בעיריית חולון. העמקה – הצגת מקרה מבחן- הצגת פרויקט שנעשה עבור אזרחים מבוגרים והצגתו לעומק.
מפגש 3. סיור משותף במרחב העירוני ולמידה משותפת של התאמת המרחב לצרכי המבוגרים.
מפגש 4. מחקר ותצפיות - מפגש עם האוכלוסייה. כל סטודנט ילווה אזרח מבוגר מספר שעות בביתו ובמרחב הציבורי וילמד את הקשיים והמגבלות העומדים בפניו.
מפגש 5. דיון ועיבוד משותף של החומר שנאסף במסגרת הסיור והמפגש עם המבוגרים. הסקת מסקנות ובניית בריף עבודה משותף.
מפגש 6. הצגת קונספטים ראשוניים להצעות לפתרון אל מול מכשולים שהוצגו במפגשים הקודמים.
מפגש 7. הצגת כיוונים מפותחים יותר, יתרונות וחסרונות, חלוקה לקבוצות עבודה.
מפגש 8. עבודה משותפת וקידום הפרויקטים לקראת מצגת אמצע.
מפגש 10. פרזנטציית אמצע של הפרויקט מול צוות הרווחה בעיריית חולון.
מפגש 11. עיבוד הרעיונות וחיבור מסמך המלצות משותף עבור מקבלי החלטות העוסקים בתכנון המרחב העירוני.
מפגש 12. בחינת ההצעות והתאמות סופיות לתקינה העירונית, תיאום מול הגורמים הרלוונטיים בעיריית חולון.
מפגש 13. פרזנטציה סופית של הפרויקטים מול פאנל אורחים. בחינת הפתרונות ובחירת פרויקטים ליישום.

מרצה אורח
1. **דר' רינת בן נון –** מתכללת תחום אזרחים ותיקים בחולון.גיאוגרפית, מתכננת חברתית וחוקרת החברה האזרחית.
2. **ליאור שטרסברג –** מנכ"ל עמותת מט"ב העוסקת בסיעוד וטיפול בזקנים.

סיור לימודי לא במכון:
1. סיור משותף ברחבי העיר חולון
2. מפגש אישי וליווי אדם מבוגר במהלך יומו.

מכון טכנולוגי חולון
Holon Institute of Technology

מרכיבי הציון באחוזים:
10% השתתפות בשעורים
30% פיתוח פרויקט והגשת ביניים
30% תהליכי עבודה, רציפות בעבודה משיעור לשיעור, עבודה בסדנא, השתתפות בדיונים והגשות, פיתוח והטמעת תהליכים
30% הגשת פרויקט מסכם

קריטריונים לבחינת יכולת הסטודנט:
1. פיתוח שפה אישית בהיבט התכנוני והביצועי.
2. התפתחות והמשכיות בתהליכי חקירה ותכנון.
3. יישום בתכנון וביצוע.
4. יכולת ביטוי מילולית בהגשות ובדיונים.
5. השתתפות פעילה בהגשות ודיונים.
6. נוכחות,דייקנות ורצינות.

נוכחות: חובה

ביבליוגרפיה: רשות

1. עיצוב וחדשנות חברתית:
*T*im Brown & Jocelyn Wyatt Design Thinking for Social Innovation Stanford university, 2010
http://www.ssireview.org/articles/entry/design_thinking_for_social_innovation
2. גארט הרדין,"הטרגדיה של נחלת הכלל (The Tragedy of the Commons) " 1968
3. בנימין וולטר, "שובו של המשוטט", כרך א: המשוטט, תל אביב: הקיבוץ המאוחד 1992.
4. http://www.hkdi.desislab.vtc.edu.hk/#!launch-of-designage-hk-club/c1zw4
5. http://www.nyam.org/agefriendlynyc/docs/AgeFriendlyBusinessGuide.pdf
6. /http://myrtleavenue.org/age-friendly
7. http://arts.brighton.ac.uk/study/architecture/architecture-ba/student-work/studio-02-senior-citizens
8. /http://architizer.com/blog/better-design-for-seniors

חומר עזר:

1. הקונספירציה של הנורה החשמלית */http://topdocumentaryfilms.com/light-bulb-conspiracy*
2. המקראה של מרכז השל לקיימות , קיימות: חזון, ערכים, יישום, עורך: ג'רמי בנשטיין. 2011
3. *http://www.nyam.org/agefriendlynyc/initiatives/current/age-friendly-business.html*
4. *http://www.nyam.org/agefriendlynyc/initiatives/current/aging-improvement-districts.html*

גולומב 52, ת.ד 305, חולון 5810201
טלפקס: 03-5026816
52 Golomb St., Holon 5810201 Israel
www.hit.ac.il Tel/Fax: 972-3-502-6816
הפקולטה לעיצוב
Faculty of Design